

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Kultura języka polskiego Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia polska Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2025/26 Kod zajęć 03FPLS.18.00195.25 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Koordynator zajęć		Sylwia Karolak, Gabriela Dziamska-Lenart	
Prowadzący zajęcia		Gabriela Dziamska-Lenart	
Okres Semestr 4		Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Konwersatorium: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Doskonalenie umiejętności sprawnego, poprawnego, skutecznego i estetycznego posługiwania się polszczyzną w różnych sytuacjach komunikacyjnych, zarówno w mowie, jak i na piśmie.
C2	Przekazanie wiedzy dotyczącej struktury i funkcjonowania współczesnej normy językowej, klasyfikacji błędów językowych, typologii innowacji językowych, kryteriów ich oceny, kodyfikacji i polityki językowej, postaw użytkowników wobec języka, zjawiska mody językowej, tendencji rozwojowych we współczesnej polszczyźnie.
C3	Wyrobienie umiejętności rozstrzygania problemów poprawnościowych z zakresu różnych poziomów języka w tekstach (wymowy, ortografii i interpunkcji, odmiany wyrazów, słownictwa i frazeologii, budowy zdań).
C4	Przekazanie wiedzy o zależności sposobu językowego kształtowania tekstu od sytuacji komunikacyjnej.
C5	Przygotowanie do właściwej interpretacji i oceny nowych środków językowych pojawiających się w różnych typach tekstów.
C6	Wyrobienie nawyku korzystania z aktualnych źródeł ortoepicznych (słowników poprawnościowych, poradników językowych, internetowych poradni językowych itp.) i ciągłego aktualizowania lektur.
C7	Uwrażliwienie na społeczną rolę nauczyciela w podnoszeniu poziomu świadomości i kompetencji językowych użytkowników polszczyzny.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	definiuje podstawowe pojęcia związane z poprawną komunikacją językową,	FPL_K1_W01, FPL_K1_W02, FPL_K1_W03	Kolokwium ustne
W2	wyjaśnia zależności między sytuacją komunikacyjną a poziomami normy, stosowanymi kryteriami oceny innowacji.	FPL_K1_W01, FPL_K1_W02, FPL_K1_W03	Kolokwium ustne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	rozpoznaje i rozróżnia widoczne w tekstach tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny,	FPL_K1_U07, FPL_K1_U11	Kolokwium ustne
U2	potrafi rozstrzygać problemy poprawnościowe, z którymi styka się w różnych typach tekstów,	FPL_K1_U03, FPL_K1_U10, FPL_K1_U14	Kolokwium ustne
U3	dobiera środki językowe optymalnie dostosowane do sytuacji komunikacyjnej,	FPL_K1_U03, FPL_K1_U09, FPL_K1_U12, FPL_K1_U13, FPL_K1_U14	Kolokwium ustne
U4	dostrzega innowacje i zmiany językowe występujące w tekstach mówionych i pisanych, także elektronicznych,	FPL_K1_U14	Kolokwium ustne
U5	wybiera właściwe narzędzia do oceny innowacji językowych, w tym błędów, rozumie mechanizm błędów językowych,	FPL_K1_U03, FPL_K1_U09, FPL_K1_U14	Kolokwium ustne
U6	potrafi korzystać z dostępnych źródeł ortoepicznych.	FPL_K1_U01, FPL_K1_U02, FPL_K1_U14	Kolokwium ustne

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów do podjęcia dyskusji nad statusem poprawnościowym form językowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych i przekonująco uzasadnia prezentowaną przez siebie postawę wobec języka,	FPL_K1_K03, FPL_K1_K06, FPL_K1_K07	Kolokwium ustne
K2	popularyzuje wiedzę z zakresu kultury języka, przyczyniając się do podniesienia poziomu kultury komunikacji językowej w społeczeństwie.	FPL_K1_K05, FPL_K1_K06	Kolokwium ustne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Przegląd ważniejszych wydawnictw z zakresu poprawności językowej: słowniki poprawnej polszczyzny; wersje elektroniczne słowników poprawnej polszczyzny; inne słowniki poprawnościowe; poradniki językowe; czasopisma językoznawcze; internetowe poradnie językowe.	U6	Konwersatorium
2.	Kultura języka jako dyscyplina językoznawcza. Podstawowe pojęcia z zakresu kultury języka: kultura języka w ujęciu tradycyjnym (warszawska szkoła kultury języka); nurt socjolingwistyczny w badaniach kulturalnojęzycznych; etyka słowa, estetyka słowa; system, norma, uzus, tekst; obiektywny charakter normy jako płaszczyzny odniesienia dla zjawisk innowacyjnych; elita humanistyczna jako grupa kształtująca normę; stosunek normy do pozostałych płaszczyzn języka; innowacja językowa, zmiana językowa, błąd językowy; typy błędów językowych.	W1, U2	Konwersatorium
3.	Struktura współczesnej normy językowej. Typy norm językowych: jednostki jednokształtne i jednostki wielokształtne wchodzące w skład normy; typy wariantów normy; norma języka ogólnego a odmiany regionalne współczesnej polszczyzny – gwary miejskie; norma wzorcowa i norma użytkowa (potoczna); norma skodyfikowana; normy częściowe: fonetyczna, słotwórcza, fleksyjna, składniowa, leksykalna, frazeologiczna, stylistyczna, ortograficzna, interpunkcyjna.	W1, W2, U6	Konwersatorium
4.	Typy innowacji językowych: innowacje uzupełniające; innowacje regulujące; innowacje rozszerzające; innowacje nawiązujące; innowacje skracające i ich typy; innowacje precyzujące – zjawisko semantycznej repartycji wariantów normy.	W1, U4, U6	Konwersatorium
5.	Innowacje uzupełniające w polszczyźnie XXI wieku: przyczyny powstawania innowacji uzupełniających; neologizmy słotwórcze; neologizmy semantyczne (neosemantyzmy); neologizmy frazeologiczne (w tym zestawienia); najnowsze zapożyczenia.	W1, U4	Konwersatorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
6.	Kryteria oceny innowacji językowych: przegląd propozycji badawczych dotyczących stosowania kryteriów poprawności językowej; kryteria wewnętrznojęzykowe i zewnątrzjęzykowe.	W1, W2, U2, U5, K1, K2	Konwersatorium
7.	Współczesna norma frazeologiczna: struktura współczesnej normy frazeologicznej; typy innowacji frazeologicznych: uzupełniające, modyfikujące (ich rodzaje), rozszerzające, parafrazujące (trawestujące), semantyczne, mieszane; innowacja frazeologiczna a błąd frazeologiczny; zasady poprawności frazeologicznej.	W1, U2, U4, U6, K1, K2	Konwersatorium
8.	Kodyfikacja. Polska polityka językowa: problemy związane z kodyfikacją języka; postawy użytkowników wobec języka; polityka językowa w Polsce w realiach Unii Europejskiej; Ustawa o języku polskim i działalność Rady Języka Polskiego.	W1, U3, U6, K2	Konwersatorium
9.	Zjawisko mody językowej: moda i snobizm w języku; szablon leksykalny; wyrazy modne w 2. połowie XX w. a moda językowa XXI wieku.	W1, U3, U6, K2	Konwersatorium
10.	Zewnątrzjęzykowe tendencje rozwojowe w polszczyźnie XXI wieku: internacjonalizacja; terminologizacja (technologizacja); demokratyzacja; mediatyzacja; zjawisko nowej piśmienności.	W1, U1, U4, K1	Konwersatorium
11.	Wewnętrznojęzykowe tendencje rozwojowe w polszczyźnie XXI wieku: uniwerbizacja; multiwerbizacja; pleonazmy i tautologie; nowe tendencje w systemie gramatycznym.	W1, U1, U4, K1	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Metoda ćwiczeniowa, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Konwersatorium	Warunki zaliczenia: - zdanie kolokwium ustnego. Kryteria oceniania: 5,0 – znakomita wiedza na temat struktury i różnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; znakomite umiejętności rozpoznawania innowacji i zmian językowych występujących w tekstach mówionych i pisanych, także elektronicznych, a także wyboru właściwych narzędzi do oceny innowacji, doboru środków językowych optymalnie dostosowanych do sytuacji komunikacyjnej, rozpoznawania i rozróżniania widocznych w tekstach tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, korzystania z dostępnych źródeł ortograficznych; znakomite kompetencje personalne i społeczne przejawiające się w podejmowaniu dyskusji nad statusem poprawnościowym form językowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych, przekonującym uzasadnianiu prezentowanej przez siebie postawy wobec języka oraz kompetentnym popularyzowaniu wiedzy z zakresu kultury języka polskiego 4,5 – bardzo dobra wiedza z wyżej wymienionego zakresu; nieco mniejsze wymienione powyżej umiejętności; nieco mniejsze kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego 4,0 – dobra wiedza na temat struktury i różnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; możliwe niedociągnięcia w zakresie umiejętności analizowania tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; słabsze kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego 3,5 – zadowalająca wiedza z wyżej wymienionego zakresu; znacznie mniejsze umiejętności analizowania tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; słabe kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego 3,0 - zadowalająca wiedza na temat struktury i różnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; niewielkie umiejętności analizowania, z licznymi błędami, tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; brak kompetencji personalnych i społecznych w zakresie krzewienia kultury języka polskiego 2,0 - niezadowalająca wiedza z zakresu określonego powyżej oraz będące tego następstwem dalsze braki w zakresie efektów kształcenia zdefiniowanych dla przedmiotu

Literatura

Obowiązkowa

1. Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce, red. K. Kłosińska, Warszawa 2013.
2. H. Jadacka, Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia, Warszawa 2005.
3. T. Karpowicz, Kultura języka polskiego. Wymowa, ortografia, interpunkcja. Warszawa 2009.
4. A. Markowski, Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne, Wydanie nowe, Warszawa 2018.
5. E. Polański, Zasady pisowni i interpunkcji. Warszawa 2008.
6. Polszczyzna na co dzień, red. M. Bańko, Warszawa 2006.
7. Poprawnie po polsku. Poradnik językowy PWN, oprac. A. Kubiak-Sokół, Warszawa 2007.
8. K. Waszakowa, Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny, Warszawa 2005.
9. Wielki słownik ortograficzny języka polskiego z zasadami pisowni i interpunkcji. Red. E. Polański, Warszawa 2003; wyd.2 -2006.
10. Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN, pod red. A. Markowskiego, Warszawa 2004.
11. Lista lektur z odniesieniem do treści kształcenia: <http://www.kjp.amu.edu.pl/pkjp.html>
12. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Ostateczny kształt listy lektur określa wykładowca na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Konwersatorium	30
Przygotowanie do zajęć	20
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie do zaliczenia	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPL_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do pogłębiania świadomości roli wiedzy o języku, literaturze i kulturze rodzimej w budowaniu tożsamości zbiorowej i rozwijaniu więzi społecznych;
FPL_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do podjęcia partnerskiego dialogu z przedstawicielami odmiennych światopoglądów i postaw, różnych środowisk i kręgów kulturowych;
FPL_K1_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krzewienia w pracy zawodowej kultury języka i kultury czytelniczey;
FPL_K1_K07	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny poziomu odbieranych treści, a także swojej wiedzy, kompetencji oraz umiejętności w wybranym zakresie;
FPL_K1_U01	Absolwent/ka potrafi wykorzystywać we własnej praktyce badawczej i zawodowej wiedzę o specyfice tekstów literackich oraz właściwych im funkcjach języka;
FPL_K1_U02	Absolwent/ka potrafi porozumiewać się przy użyciu różnych kanałów i technik komunikacyjnych w języku polskim (na poziomie C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) i obcym (na poziomie B2 ESOKJ), a także na poziomie elementarnym językiem łańskim (posługując się słownikiem);
FPL_K1_U03	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i wykorzystywać źródła i informacje dla celów badawczych lub zawodowych;
FPL_K1_U07	Absolwent/ka potrafi rozpoznać różne rodzaje tekstów, ze szczególnym uwzględnieniem tekstów literackich, oraz przeprowadzić ich analizę i interpretację w konkretnym kontekście kulturowym i zawodowym;
FPL_K1_U09	Absolwent/ka potrafi skonstruować w języku polskim, w konkretnej sytuacji zawodowej, typową wypowiedź pisemną oraz przygotować i zaprezentować wystąpienie ustne czy multimedialne dotyczące literatury, języka, a także innych obszarów komunikacji kulturowej i interpersonalnej;
FPL_K1_U10	Absolwent/ka potrafi brać udział w debacie, formułując argumenty z wykorzystaniem poglądów innych autorów, a także dyskutować o nich, wyciągając na tej podstawie wnioski;
FPL_K1_U11	Absolwent/ka potrafi rozpoznać, oceniać i wykorzystać w różnych sytuacjach komunikacyjnych ekspresywne, estetyczne i pragmatyczne właściwości języka polskiego;
FPL_K1_U12	Absolwent/ka potrafi wykazać się znajomością gatunków, konwencji oraz stylów w zakresie twórczego pisanja;
FPL_K1_U13	Absolwent/ka potrafi dzięki znajomości wybranego języka nowożytnego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego przetłumaczyć na język polski prosty tekst obcojęzyczny o tematyce kulturalno-społecznej i/lub związanej z prowadzonymi badaniami, wybraną specjalnością czy wykonywaną pracą;
FPL_K1_U14	Absolwent/ka potrafi korzystać z tradycyjnych i cyfrowych źródeł informacji z zachowaniem zasad prawa autorskiego i prawa własności intelektualnej w zakresie wprowadzania danych do prac oryginalnych;
FPL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu zakres, miejsce i znaczenie studiów polonistycznych w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa w dziedzinie nauk humanistycznych oraz ich specyfikę przedmiotową i metodologiczną;
FPL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu elementarną terminologię z zakresu badań nad językiem, literaturą i ich kontekstami;
FPL_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu wybrane teorie i metodologie badań literackich i językoznawczych;